

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 3.8 – מדיניות התביעה ביחס למסירת מידע לציבור על הגשת כתב אישום ועל החלטה לשקול הגשת כתב אישום בכפוף לשימוע	
עדכון אחרון: י"ד באדר א' תשפ"ב, 15 בפברואר 2022	25 יולי 1993; 2 ינואר 1994; 1 ינואר 2003

3.8 - מדיניות התביעה ביחס למסירת מידע לציבור על הגשת כתב אישום ועל החלטה לשקול הגשת כתב אישום בכפוף לשימוע

מטרת הנחייה זו להתוות את מדיניות התביעה ביחס למסירת מידע לציבור על החלטה לשקול להגיש כתב אישום נגד חשוד (בכפוף לשימוע) וביחס למסירת העתק מכתב אישום שהוגש. ככלל, מדובר במסירת מידע לציבור באמצעות עיתונאים וגופי תקשורת (להלן: גורם תקשורת).

מדיניות התביעה

1. החשיבות בפרסום מידע לציבור אודות הליכים פליליים נגזרת מעקרונות יסוד של חופש הביטוי, זכות הציבור לדעת, פומביות הדיון והצורך בשקיפות פעולות הרשויות.

ככלל, יידוע הציבור בדבר הגשת כתב אישום נגד חשוד, עולה בקנה אחד עם זכות הציבור לדעת ועם עקרון פומביות הדיון, להוציא במקרים ייחודיים שבהם המחוקק אסר פרסום כאמור.¹

2. לפיכך, במקום שבו סבורה התביעה כי יש בפרסום עובדת הגשת כתב האישום עניין לציבור, ניתן לפרסם את המידע. שיקול הדעת הנתון לתביעה בעניין זה הינו רחב, שכן סביר שבמקרים רבים אכן יש עניין לציבור בפרסום כאמור. כמו כן, כאשר פונה עיתונאי ומבקש לקבל עותק מכתב אישום שהוגש, והבקשה מגלה שיש, לכאורה, עניין ציבורי בפרסום כתב האישום, בהיעדר מניעה מהטעמים שיפורטו להלן, יימסר לו עותק כתב האישום.

3. עם זאת, יש לשקול ביתר זהירות פרסום אודות שקילת הגשת כתב אישום בכפוף לשימוע, הן משום שמטבע הדברים, במקרים אלה ייתכן שבסופו של הליך השימוע לא יוגש כתב אישום, והן מאחר שעקרון פומביות הדיון לא חל על המקרה.

לפיכך, ככלל, לא יפורסם ברבים "כתב חשדות" (היינו מכתב המודיע על שקילת הגשת כתב אישום בכפוף לשימוע); במקרה שבו יש עניין ציבורי ממשי בפרסום הנושא, ניתן לפרסם כי נשלח כתב חשדות ולפרט את עיקריו. פרסום של מידע כאמור יעשה במקרים חריגים ובאישור פרקליט מחוז או גורם בכיר יותר.

4. כפי שיפורט להלן, קיימת חשיבות בכך שעל דרך הכלל, בכל מקרה של פרסום יזום מטעם התביעה תימסר הודעה לחשוד / נאשם / בא כוחו, טרם הבאת הדברים לידיעת הציבור. זאת, על מנת למנוע מצב דברים שבו המדינה יוזמת את הפרסום והחשוד מתבשר לראשונה על

¹ כך לדוגמא, לפי סעיף 70(ה1) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984, בית-משפט מוסמך לאסור פרסום שמו של חשוד וכל פרט אחר שיש בו כדי לזהותו, אם ראה כי הדבר עלול לגרום לחשוד נזק חמור, ובית-המשפט סבר כי יש להעדיף את מניעת הנזק על פני העניין הציבורי שבפרסום. הנטל מוטל על החשוד לשכנע את בית-המשפט כי בנסיבות עניינו אין זה ראוי כי שמו יפורסם ברבים.

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 3.8 – מדיניות התביעה ביחס למסירת מידע לציבור על הגשת כתב אישום ועל החלטה לשקול הגשת כתב אישום בכפוף לשימוע	
עדכון אחרון: י"ד באדר א' תשפ"ב, 15 בפברואר 2022	25 יולי 1993; 2 ינואר 1994; 1 ינואר 2003

הגשת כתב אישום נגדו, על תכני האישום או על הכוונה להגיש נגדו כתב אישום, דרך אמצעי התקשורת.

העדר קיומו של איסור פרסום

5. מסירת העתק כתב אישום לגורם תקשורתי, תעשה רק במקרה שבו לא חל איסור פרסום על פי חוק, בין אם בשל איסורים סטטוטוריים ספציפיים (כגון סעיף 24 לחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960 בנוגע לפרסומים הקשורים לקטינים), ובין אם בשל איסורים שהוטלו על ידי בית המשפט במסגרת סמכויות המוקנות לו בדין, ובכלל זאת צו איסור פרסום או החלטה על קיום דיון בדלתיים סגורות לפי סעיפים 70 ו-68 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984.

6. יחידת הדוברות שאליה מועבר העתק מכתב האישום תוודא מול יחידת התביעה הרלוונטית כי אכן התכנים מותרים בפרסום. זאת, טרם העברת התכנים על ידי הדוברות לגורם תקשורתי. בעניינם של קטינים, מכיוון שקיימת הוראה סטטוטורית בדבר קיום דיון בדלתיים סגורות, אין לפרסם את כתב האישום ללא היתר של בית משפט, אך ניתן לפרסם הודעה תמציתית, אשר תוכנה לא יפגע בתכנים האסורים בפרסום, על עצם הגשת כתב האישום ותוכנו.²

7. במקרה שבו ידוע לתביעה על הליך תלוי ועומד בבית המשפט שעניינו בקשה לאיסור פרסום של התכנים, לא יפורסמו התכנים לפני קבלת החלטה בבקשה.

שיקולים ייחודיים להימנע מהעברת המידע לגורם תקשורתי

8. יתכנו מקרים בהם יש להגביל את הפרסום או לצמצמו בשל שיקולים הנוגעים לפרטיות הנאשם או צדדים אחרים (כגון פרטים אודות מצב נפשי, רפואי, וכיו"ב).

9. כמו כן, יתכנו מקרים שבהם תימצא הצדקה להימנע מיידוע הציבור אודות קיומה של כוונה מתגבשת להגיש כתב אישום או שתהא הצדקה להימנע ממסירתם של פרטים מסוימים מתוך כתב אישום שהוגש, או אף להימנע מדיווח אודות הגשת האישום, וזאת על מנת למנוע את הפגיעה בצדדים שלישיים, כדוגמת נפגעי עבירה.

10. סעיף 25 להנחיה 3.1 של פרקליט המדינה – בעניין הכנה וניסוח כתבי אישום - קובע כך:

² לדוגמה: "הוגש כתב אישום נגד נאשם קטיין בעבירה של ניסיון רצח בגין יידוי בקבוקי תבערה בירושלים במסגרת הפרות הסדר שהיו במקביל למבצע "שומר החומות"."

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 3.8 – מדיניות התביעה ביחס למסירת מידע לציבור על הגשת כתב אישום ועל החלטה לשקול הגשת כתב אישום בכפוף לשימוע	
עדכון אחרון: י"ד באדר א' תשפ"ב, 15 בפברואר 2022	25 יולי 1993; 2 ינואר 1994; 1 ינואר 2003

25. זאת ועוד - לעיתים קרובות, פרסום של עובדות כתב האישום, עלול לפגוע פגיעה קשה ובלתי הפיכה בנפגע העבירה. במיוחד אמורים הדברים בנפגעי עבירת מין, אשר בעצם פרסום פרטי המעשים ברבים נפגעת צנעת הפרט שלהם ולעתים אף נרמס כבודם. איסור הפרסום הסטטוטורי על זהותו של נפגע עבירת מין נותן לעיתים רק מענה חלקי לקושי זה, שהרי לעיתים קרובות בני משפחתו של הנפגע ומכריו מודעים היטב לזהותו, ופרסום כתב האישום יאפשר להם ללמוד על פרטים הפוגעים בפרטיותו. לפיכך, במקרים אלה, שאינם נדירים, רק איסור פרסום על פרטי המעשים יסייע לנפגע לשמור על פרטיותו ועל כבודו. לאור זאת, במקרים מעין אלה, תובע ישקול להגיש, בד בבד עם הגשת כתב האישום, בקשה לאיסור פרסום של עובדות כתב האישום, תוך בקשה להתיר הוצאת פראפראזה שפגיעתה בנפגע תצומצם למינימום ההכרחי."

11. ההחלטה באלו מקרים יש לשקול לבקש את איסור פרסום עובדות כתב האישום או להסתפק בפרפראזה, ובכך לצמצם את הפגיעה הפוטנציאלית בנפגע העבירה, היא תלויה נסיבות. לעניין זה, יש לנהוג במשנה זהירות ככל שהפרופיל התקשורתי-ציבורי של התיק גבוה וככל שעמדת נפגע העבירה היא להימנע מפרסום העובדות. שקילת הגשת בקשה לאיסור על פרסום עובדות כתב האישום או להסתפק בפרפראזה תיעשה במקרים בהם פרסום פרטי כתב האישום עלול לפגוע פגיעה של ממש בנפגע העבירה (למשל, כשמדובר בכתב אישום בעבירות מין ואלימות או בעבירות שבוצעו בקטינים), או כאשר הפרסום עלול לגלות את זהותו של נפגע העבירה וכפועל יוצא לגרום לו פגיעה של ממש (למשל, כשמדובר בעבירות שבוצעו בישוב קטן ודבר הפגיעה ידוע).

12. מצא תובע כי פרסום כתב האישום או פרט מסוים המצוין בו צפוי להביא לפגיעה בגורם שלישי וכי יש להעדיף את מניעת הפגיעה על פני פרסום הדברים ברבים, יפעל להגשת בקשה להוצאת צו איסור פרסום על פרטים אלו בהתאם להוראות סעיף 70(ד) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984 או להגשת בקשה לקיום הדיון, כולו או מקצתו, בדלתיים סגורות לפי סעיף 68 לחוק האמור.

13. מצא תובע כי יש מקום להגיש בקשה להוצאת צו איסור פרסום כאמור, לא יובא כתב האישום לידיעת גורם תקשורתי עד לאחר שתתקבל החלטה של בית המשפט בנדון.

מסירת הודעה לחשוד ולנפגע העבירה טרם העברת התכנים לגורם התקשורתי

14. כאמור לעיל, ככלל, כאשר המדינה יוזמת פרסום בדבר כתב אישום שהוגש, או בדבר הודעה אודות החלטה לשקול הגשת כתב אישום (בכפוף לשימוע), בטרם פרסום הדברים יש ליידע בכך את החשוד, ואם הוא מיוצג, את סנגורו.

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 3.8 – מדיניות התביעה ביחס למסירת מידע לציבור על הגשת כתב אישום ועל החלטה לשקול הגשת כתב אישום בכפוף לשימוע	
עדכון אחרון: י"ד באדר א' תשפ"ב, 15 בפברואר 2022	25 יולי 1993; 2 ינואר 1994; 1 ינואר 2003

15. על מנת להבטיח מסירת הודעה כאמור לחשוד מבעוד מועד, הרי שבמקרה שבו נשקל פרסום כאמור, תפעל יחידת התביעה באופן הבא:³

א. לפני פרסום מידע כאמור, תשלח הודעה **כתובה** על כך לחשוד או לסנגורו. ככל שמדובר בהגשת כתב אישום, יצורף כתב האישום להודעה.

יובהר לעניין זה, כי בין אם מדובר במכתב פיזי, דואר אלקטרוני, הודעת פקסימיליה או אמצעי אחר, יש לוודא, ככל הניתן ובאופן סביר, שהכתובת אליה נשלחת ההודעה הינה כתובת עדכנית.

ב. במקרים שבהם מתקיימת דחיפות מיוחדת בפרסום המידע, רשאי תובע ליידע את החשוד או את סנגורו אודות ההחלטה באמצעות שיחת טלפון (ולא בהודעה כתובה), ובלבד שווידא כי עיקרי הפרטים הרלוונטיים העתידיים להימסר לגורם התקשורת ימסרו לחשוד מבעוד מועד.

ג. בטרם העברת המידע לגורם תקשורת, תוודא התביעה באמצעים סבירים העומדים לרשותה כי אכן ההודעה בדבר הפרסום הצפוי נמסרה לחשוד או לסנגורו. אין באמור לעיל, כדי למנוע את מסירת המידע לגוף תקשורת, אם החשוד או סנגורו נמנעו מלאשר את קבלת ההודעה.

ד. שליחת הודעה כאמור לחשוד או לסנגורו, תתועד בתיק / במערכת תנופ"ה (או בכל אמצעי תיעוד רלוונטי אחר).

ה. ככלל, לפני הפרסום, יש להמתין פרק זמן סביר שיהיה בו כדי לאפשר לחשוד לעיין בתכני ההודעה בטרם הפרסום.

ו. נתקבלה ברשות התביעה הודעה על ייצוגו של החשוד על ידי עורך דין, תשלח ההודעה לבא כוחו של החשוד, ואין צורך בשליחת ההודעה לחשוד עצמו.

16. כאשר המדינה יוזמת פרסום בדבר כתב אישום שהוגש, או בדבר הודעה אודות החלטה לשקול הגשת כתב אישום (בכפוף לשימוע), בטרם פרסום הדברים ובמידת האפשר, יש ליידע בכך גם את נפגע העבירה. זאת, בעיקר כאשר מדובר בכתב אישום בגין עבירות מין או אלימות חמורות.

³ יובהר כי האמור להלן בסעיף זה עניינו בפרסום יזום מטעם התביעה של כתבי אישום שכבר הוגשו לבית המשפט וזאת שלא במסגרת הליך מעצר (שאז ממילא יימסר כתב האישום לנאשם או לבא כוחו בבית המשפט בטרם העברתו לכלי התקשורת).

הנחיית פרקליט המדינה	
הנחיה מס' 3.8 – מדיניות התביעה ביחס למסירת מידע לציבור על הגשת כתב אישום ועל החלטה לשקול הגשת כתב אישום בכפוף לשימוע	
עדכון אחרון: י"ד באדר א' תשפ"ב, 15 בפברואר 2022	25 יולי 1993; 2 ינואר 1994; 1 ינואר 2003

אופן העברת המידע לגורם התקשורת

17. מצאה יחידת התביעה כי יש למסור לגורם תקשורת הודעה על כוונה מתגבשת להגיש כתב אישום או העתק כתב אישום, תפנה את הדברים ליחידת הדוברות הרלוונטית.

18. ככלל, יש למחוק מכתב אישום שנמסר לפרסום פרטים אישיים כגון מספרי תעודת זהות, מספרי טלפון, כתובות של חשודים, עדים וכדומה. כשמדובר בנפגעי עבירה יש למחוק גם את שם נפגע העבירה ולהשתמש בראשי תיבות (ראשי התיבות לא יהיו של שם נפגע העבירה אלא א"א, ב"ב וכדומה). לגבי שמות של צדדים שלישיים – יש לשקול כל עניין לגופו.

19. ככלל, העברת מידע אודות כוונה להגיש כתב אישום / הגשת כתב אישום, לגוף תקשורת, תעשה על ידי יחידת הדוברות הרלוונטית.

במקרים חריגים, אם תמצא הצדקה לכך, יימסר המידע על ידי יחידת התביעה עצמה וזאת לאחר יידוע יחידת הדוברות הרלוונטית בכך והיוועצות עמה.

הבהרות

20. האמור בהנחיה זו אינו חל על מסירת מידע על חומרי חקירה או סיכום הראיות של הגוף החוקר, וסוגיות נוספות אשר מוסדרות בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה 4.1003 בנושא "קווים מנחים לרשויות האכיפה בעניין פרסומים מחקירות".

21. מטרת הנחיה זו היא להתוות את מדיניות התביעה והמסגרת המשפטית הכרוכה בעניין, מקום בו הוחלט כי יש מקום לפרסם החלטה בדבר כוונה להגיש כתב אישום, או פרטים על אודות כתב אישום שהוגש, ואין לראות בה כחובה פוזיטיבית לפרסם באופן יזום כתבי אישום, המוטלת על התביעה מכוח הדין.

22. למעלה מן הצורך ולמען הסר ספק יצוין, כי אין באמור כדי להחליף את שיקולי הדוברות המקצועיים, בכל הקשור להתנהלות התקשורתית השגרתית, ולשאלה איזה כתבי אישום יימסרו לעיתונות, אם בכלל. עניינים אלה מסורים לשיקול דעת הדוברות, הפועלת על דעת התביעה. בהתאם אפשר, שמשיקולי מדיניות בתחום הדוברות יפורסם כתב אישום שלא בשלמותו, וייגרעו ממנו פרטים מסוימים בשל שיקולים שונים גם אם אין מניעה חוקית לפרסום.